

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันมักจะมีคำกล่าวกันอยู่เสมอว่า สังคมและวัฒนธรรมไทยทั้งทางวัตถุและจิตใจได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากมาย และผลแห่งการเปลี่ยนแปลงนี้ย่อมก่อให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ขึ้น เช่น ค่านิยมใหม่ ๆ เป็นต้นว่า ความเสมอภาค ความมีอิสระเสรีภาพ และความเป็นตัวของตัวเองตามอุดมการณ์ของประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สังคมไทยซึ่งอยู่ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยมาเป็นเวลาเกือบ 45 ปีแล้ว ประกอบกับภายใต้อิทธิพลของอารยธรรมตะวันตก ทำให้ค่านิยมบางอย่างของคนไทยที่มีอยู่เดิมเปลี่ยนแปลงไป ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนนั่นคือ เรื่องของการสมรสและชีวิตครอบครัว สังคมไทยในสมัยก่อนถือว่า การสมรสเป็นหน้าที่ของบิดามารดาหรือญาติผู้ใหญ่โดยตรงที่จะกำหนดคู่สมรส ระยะเวลา และเงื่อนไขของการสมรสแก่บุตรธิดาของตน ซึ่งทำให้เกิดประเพณีคลุมถุงชน² ขึ้น และหลังจากสมรสแล้ว สามีจะมีบทบาททางด้านเศรษฐกิจเพื่อหารายได้มาเลี้ยงดูครอบครัว ส่วนภรรยาจะรับผิดชอบงานภายในบ้านและอบรมเลี้ยงดูบุตร อำนาจความเป็นใหญ่ในครอบครัวและบทบาทในสังคมยกให้แก่สามีแต่ผู้เดียว แต่ภายหลังจากที่ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นประชาธิปไตยซึ่งยึดมั่นในเสรีภาพของแต่ละบุคคล และผลของการศึกษา ทำให้ชายหญิงของสังคมไทยมีสิทธิและเสรีภาพมากขึ้นในการเลือกคู่ครองของตน การสมรสจึง

¹ อานนท์ อากาศิรม, มนุษย์กับสังคม : สังคมและวัฒนธรรมไทย (พิมพ์ครั้งที่ 3; พระนคร: โรงพิมพ์บุญถกิจ, 2515), หน้า 192.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 132.

มักจะเกิดขึ้นจากความพอใจซึ่งกันและกันของหนุ่มสาวมากกว่าที่จะให้ผู้ใหญ่เลือกให้ ประกอบกับหญิงไทยในปัจจุบันมีอิสระมากกว่าแต่ก่อน การศึกษาและความจำเป็นทางเศรษฐกิจทำให้หญิงไทยมีบทบาทในด้านสังคมและการประกอบอาชีพ ใช้ชีวิตส่วนใหญ่ในการทำงานนอกบ้าน และกิจกรรมในสังคมมากขึ้น จึงทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่แม่บ้านได้ดี เหมือนหญิงไทยสมัยก่อน อันเป็นเหตุหนึ่งของความไม่เป็นระเบียบของสังคมในปัจจุบัน ตลอดจนสิ่งแวดล้อมบางอย่างช่วยขยายวงในคู่สมรสเกิดความไม่ซื่อสัตย์ต่อกัน ทำให้ครอบครัวขาดความสงบสุขและไม่มั่นคง อันจะนำไปสู่การหย่าร้างในที่สุด³ ซึ่งการหย่าร้างนี้ในสมัยก่อนนั้นกระทำกันได้โดยยาก เนื่องจากความเคร่งครัดของศาสนาและจารีตประเพณี สังคมจึงถือว่าการหย่าร้างเป็นเรื่องน่าอับอาย และไม่ควรกระทำ เพราะฉะนั้น สาเหตุของการหย่าร้างของคู่สมรสแต่ละรายจึงต้องเป็นสาเหตุที่ร้ายแรงจริง ๆ มิฉะนั้นจะไม่ยอมหย่าร้างกันโดยเด็ดขาด แต่ในสมัยนี้ ชายและหญิงมีโอกาสที่จะประกอบอาชีพด้วยตนเอง อีกทั้งสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมซึ่งเต็มไปด้วยการต่อสู้เพื่ออยู่รอด เป็นเหตุให้เกิดช่องว่างในความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูก โอกาสหรือเวลาของการอยู่พร้อมกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีน้อยลง ขาดความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจกันภายในครอบครัวขึ้น จึงเป็นเหตุของการแตกสลายของครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมที่มีประชากรอยู่หนาแน่นและในสังคมอุตสาหกรรม เช่น กรุงเทพมหานคร มีสถิติการหย่าร้างค่อนข้างสูง⁴ ซึ่งผลของการหย่าร้างทำให้ครอบครัวตกอยู่ในสภาพบ้านแตก และผู้ที่ได้รับผลกระทบที่รุนแรงที่สุดก็คือ บุตรของคู่สมรสเอง เด็กที่เคยนิยมพ่อแม่ในเรื่องค่านิยม อารมณ์ แบบของความประพฤติกี่ช่วยให้เด็กมีบุคลิกภาพที่ดี แต่เมื่อครอบครัวแตกสลาย เด็กจะรู้สึกขาดที่พึ่ง มีปมค้อย ว่าเหว ขาดความรัก ความอบอุ่น เป็นต้น ซึ่งความรู้สึกกดดันนี้จะฝังแน่นในจิตใจของเด็ก และจะแสดงออกมาในรูปของความ

³สุพัทธรา สุภาพ, ปัญหาสังคม (พระนคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2515), หน้า 37.

⁴สำนักงานสถิติแห่งชาติ, สมถสถิติรายปีประเทศไทย (พระนคร: สำนักงาน, 2514), หน้า 82.

เงียบขมิ้นหรืออะอะไววาย หนีโรงเรียน เทียวเตร คัมเหล่า เข้ากลุ่มอันซพาด เสพย์ยา เสพติด เป็นต้น และในที่สุดก็จะก่ออาชญากรรมขึ้น⁵ ดังเช่นที่ ศิริพร หลิมศิริวงศ์⁶ ได้วิจัย ปัญหาครอบครัวที่ทำให้เด็กต้องไปอยู่สถานพินิจและคุ้มครองเด็ก พบว่า สาเหตุเกิดจากความไม่สงบภายในบ้าน ปัญหาการแตกร้าง และการถูกทอดทิ้งขาดความเอาใจใส่จากบิดามารดา นั้นเอง

จะเห็นได้ว่า เรื่องของการแตกสลายของครอบครัวเป็นปัญหาใหญ่ที่จะสร้างความวิฤติให้กับสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงเช่นสังคมไทยในปัจจุบัน และจะมีผลต่อความไม่สงบสุขของประเทศชาติ ดังคำกล่าวของ จอมพล ถนอม กิตติขจร⁷ ที่ว่า "คุณภาพของครอบครัวเป็นสิ่งที่มีรัฐบาลปรารถนาและตระหนักดีว่า คุณภาพของชาติย่อมมาจากครอบครัว" ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรที่จะให้มีการศึกษาเปรียบเทียบความมีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรส และชีวิตครอบครัวของบุคคลแต่ละระดับ เพื่อเป็นแนวทางนำไปสู่การแก้ปัญหาการแตกสลายของครอบครัว

ความมุ่งหมายของการวิจัย

วัตถุประสงค์เบื้องต้นของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อเปรียบเทียบความมีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรสและชีวิตครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างประชากร 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีการศึกษาสูง และกลุ่มที่มีการศึกษาต่ำ โดยที่แต่ละกลุ่มนั้นแบ่งออกเป็น 2 อาชีพ คือ ข้าราชการ และไม่ใช่

⁵สุทัตตรา สุภาพ, เรื่องเดิม, หน้า 67.

⁶ศิริพร หลิมศิริวงศ์, "ปัญหาทางครอบครัวที่ทำให้เด็กต้องมาอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง" (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา, 2511.)

⁷จอมพลถนอม กิตติขจร, กล่าวในการเปิดประชุม เรื่อง คหกรรมศาสตร์กับการวางแผนครอบครัว เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2515 ณ โรงแรมเวียงใต้.

ข้าราชการ และแต่ละอาชีพยังจำแนกออกเป็น 3 รุ่น คือ รุ่นอายุ 60 ปี รุ่นอายุ 40 ปี และรุ่นอายุ 20 ปี ตามลำดับ ส่วนวัตถุประสงค์ชั้นรองลงมานั้น เพื่อหาระดับความมีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรสและชีวิตครอบครัวโดยเฉลี่ยของสังคมไทย

สมมติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

1. ผู้มีการศึกษาสูงและผู้มีการศึกษาค่ำ มีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรสและชีวิตครอบครัวแตกต่างกัน
2. ข้าราชการและไม่ใช่ข้าราชการมีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรสและชีวิตครอบครัวต่างกัน
3. คนรุ่นหลังมีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรสและชีวิตครอบครัวดีกว่าคนรุ่นก่อน
4. ระดับความมีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรสและชีวิตครอบครัวโดยเฉลี่ยของสังคมไทยอยู่ในระดับปานกลาง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาเปรียบเทียบความมีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรสและชีวิตครอบครัว ระหว่างตัวอย่างประชากร โดยมี การศึกษา อาชีพ และรุ่น เป็นตัวแปรที่กำหนด (Assigned variable) และมีความมีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรสและชีวิตครอบครัวเป็นตัวแปรที่วัดได้ (Measured variable)
2. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้มีการศึกษาชั้นปริญญาตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไป และผู้มีการศึกษาค่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 7 ทั้งที่มีอาชีพข้าราชการและไม่ใช่ข้าราชการ โดยมีอายุประมาณ 60 ปี 40 ปี และ 20 ปี ตามลำดับ
3. วัดความมีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรสและชีวิตครอบครัวด้วยแบบวัดความมีเหตุผล ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ฉะนั้น สิ่งต่าง ๆ ที่นอกเหนือไปจากที่มีในแบบวัดความมีเหตุผล จะไม่นำมาพิจารณาในการวิจัยครั้งนี้

4. การวิจัยครั้งนี้จะถือคะแนนรวมของตัวอย่างประชากรแต่ละคนเป็นสำคัญ จะไม่ศึกษาความมีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรสและชีวิตครอบครัวแยกเป็นรายลักษณะ

5. ไม่นำถึงสาเหตุที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างประชากรแต่ละกลุ่มมีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรสและชีวิตครอบครัวต่างกัน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ความมีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรสและชีวิตครอบครัวเป็นปริมาณที่วัดได้จากการแสดงออกเป็นความคิดเห็น และความคิดเห็นนี้ย่อมจะขึ้นกับสิ่งแวดล้อม
2. ข้อความแต่ละข้อของแบบวัดความมีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรสและชีวิตครอบครัวมีความสำคัญเท่า ๆ กัน
3. ผู้วิจัยถือว่า คำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ เป็นความรู้ที่แท้จริงของผู้ตอบที่มีต่อการสมรสและชีวิตครอบครัว
4. ผู้ตอบที่เห็นด้วยกับข้อความที่มีการแสดงออกที่ดี และไม่เห็นด้วยกับข้อความที่มีการแสดงออกที่ไม่ดี จะถือว่าผู้นั้นมีเหตุผลต่อการสมรสและชีวิตครอบครัว
5. ชายและหญิงมีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรสและชีวิตครอบครัวไม่แตกต่างกัน

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้อาจเกิดความคลาดเคลื่อนขึ้นได้บ้าง เนื่องจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. ความคลาดเคลื่อนเนื่องมาจากการใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้ตอบอาจตอบไม่ตรงกับความรู้ที่จริงที่มีอยู่ เพราะเกรงว่าตนเองจะมีเหตุผลแตกต่างกับผู้อื่น
2. ผู้วิจัยให้น้ำหนักของคำตอบแต่ละข้อเท่ากันหมด คือ ให้คะแนนข้อละ 1 คะแนน ซึ่งคำตอบแต่ละข้ออาจมีความสำคัญต่อการสมรสและชีวิตครอบครัวไม่เท่ากัน
3. ผู้วิจัยได้ควบคุมตัวแปรเกินบางตัว คือ อาชีพ อายุ ด้วยการนำเข้ามาเป็นตัวประกอบในการวิจัยด้วย ส่วนตัวแปรเกินอื่น ๆ เช่น สภาพสมรส ฐานะทางเศรษฐกิจ และตัวการอื่นซึ่งอาจจะมีผลต่อคำตอบ ผู้วิจัยใช้การควบคุมโดยการสุ่ม (Randomization)

ซึ่งอาจเกิดความคลาดเคลื่อนได้บางตามสมควร

ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย

ความมีเหตุผล หมายถึง สภาพการยอมรับต่อสิ่งที่ต้องการ โดยใช้ความคิดไตร่ตรอง
อย่างรอบคอบถึงผลที่จะได้รับจากการยอมรับต่อสิ่งนั้น ๆ

ความมีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรสและชีวิตครอบครัว หมายถึง สภาพการยอมรับต่อ
การสมรสและชีวิตครอบครัว โดยใช้ความคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบถึงผลซึ่งจะได้รับจาก
การยอมรับสภาพการสมรสและชีวิตครอบครัว

ผู้มีการศึกษาสูง หมายถึง ผู้ที่ได้รับการศึกษาจนสำเร็จชั้นปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
เป็นอย่างต่ำ และเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพในกรุงเทพมหานคร

ผู้มีการศึกษาค่ำ หมายถึง ผู้ที่ได้รับการศึกษาไม่เกินชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 และเป็น
ผู้ที่ประกอบอาชีพในกรุงเทพมหานคร

รุ่นอายุ หมายถึง กลุ่มตัวอย่างประชากรซึ่งแยกออกโดยอาศัยปฏิทินเป็นสำคัญ
แบ่งออกเป็น 3 รุ่นอายุ คือ

รุ่นที่ 1 หมายถึงบุคคลซึ่งมีอายุเฉลี่ย 60 ปี

รุ่นที่ 2 หมายถึงบุคคลซึ่งมีอายุเฉลี่ย 40 ปี

รุ่นที่ 3 หมายถึงบุคคลซึ่งมีอายุเฉลี่ย 20 ปี

เหตุที่กำหนดให้แต่ละรุ่นมีช่วงอายุต่างกัน 20 ปี เนื่องจากช่วงอายุ 20 ปีเป็นช่วง
เวลาที่นานพอที่จะทำให้คนที่เกิดมาเป็นอีกรุ่นหนึ่งได้ เช่น คนอายุ 60 ปีอาจมีบุตรอายุ 40 ปี
ได้ และคนอายุ 40 ปีอาจมีบุตรอายุ 20 ปีได้

ข้าราชการ หมายถึง บุคคลที่บรรจุเข้ารับราชการ หรือปฏิบัติหน้าที่ในกระทรวง
ทบวงกรม กอง และแผนกต่าง ๆ ตามระเบียบข้าราชการพลเรือน

ไม่ใช่ข้าราชการ หมายถึง บุคคลที่ประกอบอาชีพธุรกิจ หรือรับจ้างในบริษัทหรือ
โรงงานซึ่งไม่ใช่ของรัฐบาล และไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่พิเศษใด ๆ อยู่ในกระทรวง กรม กอง
หรือแผนกต่าง ๆ

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ประเทศชาติประกอบด้วยทรัพยากรสองประเภท ทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรวัสดุ เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า ประเทศล้าหลังหรือประเทศที่กำลังพัฒนานั้น มักขาดความเจริญด้าน วัสดุ และประชาชนส่วนใหญ่ก็มักยากจน ในฐานะที่ประเทศไทยกำลังพัฒนา จึงพยายามสร้าง ความเจริญทางด้านวัสดุหลายอย่าง แต่การที่จะช่วยสังคมให้ดีขึ้นได้อย่างแท้จริงนั้น จะต้อง ช่วยกันพิจารณาว่า คนซึ่งประกอบกันขึ้นเป็นสังคมไทยนั้นอยู่ในสภาพอย่างไร มีทุกข์สุขอย่างไร มิฉะนั้น การพัฒนาประเทศก็จะทำไม่สำเร็จ

สถาบันรากฐานที่สร้างคนให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ก็คือ ครอบครัว ไม่ว่าจะครอบครัวนั้นๆ จะอยู่ในภาวะเศรษฐกิจสังคมอย่างไร นอกจากให้กำเนิดชีวิตแล้ว ครอบครัวยังเป็นผู้สร้าง บุคลิกภาพ พัฒนาการของบุคคลไม่ว่าจะเป็นด้านกาย ปัญญา อารมณ์ หรือสังคม ย่อมขึ้นอยู่กับ การเลี้ยงดูและอบรมของบิดามารดา ดังนั้น นักการศึกษา นักจิตวิทยา ตลอดจนนักสังคม- สงเคราะห์ จึงได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องการสมรสและชีวิตครอบครัวของกลุ่มสังคมต่างๆ อาทิ เช่น ดูเวอ⁸ (Duvall) ได้ทำการสำรวจสภาพการสมรสและครอบครัวของชาว อเมริกัน พบว่า 50% ของหนุ่มสาวสมัยใหม่จะแต่งงานเมื่ออายุ 20 ปี และ 30% จะแต่งงาน เมื่ออายุ 18 ปี ทั้งนี้ เพราะชาวอเมริกันปัจจุบันเน้นในเรื่องการสมรสและชีวิตครอบครัว มาก เขามีความคิดว่า สิ่งที่จะทำให้เขามีความสุขที่สุดคือ การแต่งงาน เมื่อเด็กวัยรุ่น ุ่อย่างเข้าวัยหนุ่มสาว เขาจะฝันที่จะแต่งงานและมีบ้านของตนเอง ชาวอเมริกันวัดความเป็น ผู้ใหญ่ด้วยการแต่งงาน ชายหญิงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ใหญ่เต็มตัวเมื่อเขาได้รับยินยอมหน้า ที่ การเป็นสามีและภรรยา ชาวอเมริกันไม่ชอบอยู่กับพ่อแม่หลังจากแต่งงานแล้ว เขาพอใจที่

⁸Evelyn Ruth Duvall, Faith in Family (Chicago: Rand McNally, 1970), p. 35.

จะมีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง ซึ่งผลการวิจัยของคูเวลนั้นแตกต่างกับของ กิซเบอร์⁹ (Gizbery) เล็กน้อยคือ กิซเบอร์ค้นพบว่า ปัจจุบันหนุ่มสาวอเมริกันแต่งงานกันเพื่อสนองความต้องการทางเพศมากกว่าที่จะต้องการในแง่เศรษฐกิจเหมือนหนุ่มสาวสมัยก่อน ด้วยเหตุนี้เอง จึงมักพบว่าหนุ่มสาวสมัยใหม่มักแต่งงานกันในขณะที่เขากำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษา และจากการสำรวจยังพบอีกว่า นักศึกษาคนใดที่แต่งงานแล้ว จะมีความขยันและอดุสาหะมากกว่านักศึกษาที่ยังไม่ได้แต่งงาน ทั้งนี้เพราะว่าเขาเหล่านั้นตระหนักดีถึงภารกิจของครอบครัวในอนาคต อันเป็นแรงผลักดันอันหนึ่งที่ทำให้เขามีความมานะพยายามด้วยเหตุนี้เอง พ่อแม่ของนักศึกษาจึงมักจะไม่ขัดขวางตามบุตรของตนจะสมรสขณะที่ยังศึกษาอยู่ และหากว่าคูสมรสนั้นยังไม่พร้อม พ่อแม่ยินดีที่จะช่วยเหลือจนกว่าคูสมรสนั้นจะช่วยตนเองได้

นักจิตวิทยา ทอม¹⁰ (Tom) ได้สำรวจปัจจัยที่จะทำให้คูสมรสมีความสุข ด้วยการสัมภาษณ์คูสมรสที่อยู่กันอย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จในชีวิตครอบครัว ผลงานของเขาได้สรุปปัจจัยที่จะทำให้คูสมรสประสบความสำเร็จได้ดังต่อไปนี้

1. ความเหมาะสมของบุคคลิกภาพ คือ ทั้งคู่ควรมีบุคลิกภาพที่ทำให้ต่างฝ่ายต่างรู้สึกเป็นสุขที่จะรวมทุกข์และรวมสุขด้วย
2. มีความคิดและรสนิยมที่ไปด้วยกันได้ กล่าวคือ ต่างก็ตระหนักดีว่าการสมรสคืออะไร ทั้งคู่รู้สถานะของตนเอง และมีความเชื่อมั่นที่จะเป็นคูสมรสที่ดีต่อกัน
3. ความปรารถนาที่จะสร้างความสำเร็จ คูสมรสควรมีความตั้งใจแน่วแน่ที่จะสร้างหลักฐานเพื่อความมั่นคงของชีวิตครอบครัว

⁹Eli Gizbery, Values and Ideal of American Youth (With a Forward by John W. Gardner, New York: Columbia Uni. Press, 1961), p. 43-47.

¹⁰McGinnis Tom, Your First Year of Marriage (Forward by David R. Mace, New York: Doubleday & Company, Inc., 1967), p. 12-21.

ตรงกันข้ามกับ แลทซ์¹¹ (Lantz) ซึ่งได้พยายามศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้คู่สมรสต้องหย่าร้างกัน จากการสำรวจพบว่า บุคคลเหล่านั้นแต่งงานเพื่อชดเชยบางสิ่งบางอย่างที่เขาไม่ได้รับเท่าที่ควร และเมื่อแต่งงานแล้วจึงพบว่า การแต่งงานนั้น ๆ ไม่อาจชดเชยสิ่งที่เขาต้องการได้เลย จึงไม่อาจที่จะอยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยาได้ การแต่งงานที่ทำให้ชีวิตสมรสไม่ราบรื่น คือ

1. การแต่งงานเพื่อหนีจากสภาพครอบครัวที่ไม่เป็นสุข
2. การแต่งงานเพื่อหนีความเปล่าเปลี่ยว
3. การแต่งงานเพื่อเห็นแก่อำนาจเงิน
4. การแต่งงานเพื่อเห็นแก่เกียรติยศ
5. การแต่งงานเพื่อประชดความผิดหวังแต่ครั้งก่อน

สำหรับสังคมไทยนั้น เนื่องจากอารยธรรมตะวันตกได้มีส่วนในการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นบางอย่างของคนไทย หนุ่มสาวไทยในสมัยปัจจุบันมีเสรีภาพในการพบปะสมาคมกันมากขึ้น ทำให้เขาเหล่านั้นมีความคิดที่เป็นของตนเองเกี่ยวกับเรื่องการสมรสและชีวิตครอบครัว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยนี้เป็นที่สนใจของนักวิชาการ นักจิตวิทยา และนักสังคมสงเคราะห์ ทั้งที่เป็นชาวต่างประเทศและที่เป็นคนไทยด้วย ดังเช่น เกรแฮม¹² (Graham) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในระชนครอบครัวไทย พบว่า ในปัจจุบันนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในเรื่องที่เกี่ยวกับครอบครัวและการสมรส และการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจนนก็คือ การเลือกคู่ครองของหนุ่มสาวไทย ได้เปลี่ยนจากการที่พ่อแม่เลือกคู่ครองให้แก่มุตรหลานของตน มาเป็นการที่หนุ่มสาวเลือกคู่ครองด้วยตนเอง ซึ่งผลการวิจัยของ

¹¹Herman R. Lantz and Eloise C. Snyder, Marriage: An Examination of the Man-Woman Relationship (New York: John Wilny & Sons Inc., 1969), p. 94-99.

¹²Henry H. Graham, Some Change in Thai Family Life (Institute of Public Administration Thammasart University, Bangkok Thailand, 1960), p. 39-43.

เกรแฮมคล้ายคลึงกับของ จัสกิน¹³ (Guskin) กล่าวคือ จัสกินยังค้นพบอีกว่า นักศึกษาไทยในปัจจุบันมีความสนใจต่อเรื่องการสมรสและครอบครัวมาก โดยที่นักศึกษาส่วนใหญ่ถือความรักเป็นปัจจัยสำคัญของชีวิตสมรสที่เป็นสุข นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรจะสมรสเมื่อมีอายุระหว่าง 25 ถึง 30 ปี ส่วนนักศึกษาชายต้องการคูครองที่มีอายุและการศึกษาต่ำกว่าตน ซึ่งตรงกันข้ามกับนักศึกษาหญิง และเมื่อแต่งงานแล้ว นักศึกษามีความเห็นว่า คู่สมรสควรแยกมาอยู่ต่างหาก โดยที่สามีทำหน้าที่หัวหน้าครอบครัว หาเงินมาเลี้ยงครอบครัว และภรรยาทำหน้าที่เป็นแม่บ้าน และรับผิดชอบดูแลความทุกข์สุขของคนในครอบครัว ซึ่งผลการวิจัยของจัสกินนั้นได้ผลตรงกับผลการวิจัยของ ลีคาร์วัลย์ วรรณจำรัส¹⁴ ซึ่งทำการวิจัยกับนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และผลงานของ คีเรก ศรีสุโข¹⁵ ซึ่งทำการวิจัยกับนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร ส่วนในชนบทนั้น สมหมาย วันสอน¹⁶ ได้ทำการวิจัยถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากรที่มีอิทธิพลต่ออายุแรกสมรสของคนไทยในชนบท จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางด้านสังคมที่มีต่ออายุแรกสมรสได้แก่การศึกษา ซึ่งประชากรที่มีการศึกษาสูง จะมีอายุแรกสมรสโดยเฉลี่ยสูงกว่าประชากรที่มีระดับการศึกษาต่ำ

¹³ Alan E. Guskin, Changing Value of Thai College Student (Faculty of Education, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand, 1964), p. 89-106.

¹⁴ ลีคาร์วัลย์ วรรณจำรัส, "ทัศนคติและความสนใจของนักศึกษาที่มีต่อชีวิตครอบครัว" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2505.)

¹⁵ คีเรก ศรีสุโข, "ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างชายหนุ่มกับหญิงสาว" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2507)

¹⁶ สมหมาย วันสอน, "ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากรที่มีอิทธิพลต่ออายุแรกสมรสของคนไทยในชนบท" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514.)